

„ASF” – czyli kilka słów, co jak i dlaczego.

W ostatnich latach obserwujemy na terenie Polski dynamiczne rozprzestrzenianie się wirusa ASF. Wszyscy o tym mówią, ale co to właściwie jest?

ASF to nic innego jak choroba trzody chlewnej i dzików, jaka przywędrowała do nas zza wschodniej granicy. Tłumacząc z języka angielskiego ASF jest skrótem od *African swine fever*, czyli afrykańskiej gorączki świń. W Polsce funkcjonuje trochę zmieniona nazwa, która brzmi Afrykański pomór świń.

ASF jest więc chorobą wirusową, która dotyczy wyłącznie świń – domowych, jak i dzikich, czyli naszych dzików oraz mieszańców tychże gatunków, czyli świniodzików.

Nie stanowi, więc zagrożenia dla ludzi czy innych zwierząt.

Atakuje tak samo obydwie płci jak i stadia rozwojowe, czyli mówiąc prościej u świń są to lochy, knury i warchlaki a u dzików są to lochy, odyńce, wycinki, przelatki, warchlaki i pasiaki – 4 ostatnie określenia dotyczą młodych dzików obojga płci, z czego pasiaki to te z jasnymi paskami, warchlaki to już nie pasiaki, ale ciągle w pierwszym roku życia, przelatki to młode dziki w 2 roku życia, czyli mają już za sobą pierwsze lato, wycinki to dziki już prawie dorosłe mające za sobą ponad dwa lata życia.

Od momentu zakażenia do wystąpienia pierwszych objawów mija zwykle od 5 – 9 dni. Po tym czasie wirus, który już się zadomowił w ciele nosiciela zaczyna powodować pierwsze objawy. Zwykle jest to gorączka dochodząca do 42 st.C, i jak to przy gorączce bywa osłabienie, częstsze pokładanie się, kaszel, biegunka, wymioty i czasami drgawki. W niektórych przypadkach występują też pieniste wycieki z nosa, krwawe wycieki z różnych otworów ciała oraz miejscowe zsinienie skóry.

Po kilku dniach lub miesiącach, w zależności od tego jak silna jest infekcja oraz jak silny jest nosiciel, świny lub dziki zwykle padają, czyli zdychają i tutaj śmiertelność oscyluje w okolicach 100% zainfekowanych osobników.

ASFV, bo tak właśnie oznacza się wirusa powodującego ASF, jest wyjątkowo odporny na czynniki zewnętrzne. Poniższa tabela pochodząca z materiałów dostępnych na stronie Głównego Inspektoratu Weterynarii pozwala uzmysłwić sobie, co oznacza odporny:

Warunki	Przeżywalność	Źródło
Krew (4°C)	18 m-cy	Iowa, 2006
Kał (20°C)	11 dni	Iowa, 2006
Zanieczyszczone kojce	1 m-ąc	Iowa, 2006
Temperatura 56°C	70 min.	Mebus i wsp. 1998 W: Foreign Animal Diseases
Temperatura 60°C	20 min.	Mebus i wsp. 1998 W: Foreign Animal Diseases
pH<3.9 lub pH>11.5 (podłoże bez surowicy)	Minuty	Mebus i wsp. 1998 W: Foreign Animal Diseases/Plowright,1994
pH 13.4 podłoże bez surowicy	21 godz.	OIE
pH 13.4 podłoże z 25% serum	7 dni	OIE

ASFV występuje w krwi a namnaża się we wszystkich komórkach ciała. W związku, z czym rozprzestrzenia się lub raczej jest roznoszony na wiele różnych sposobów.

Jak prezentuje poniższa grafika pochodząca z materiałów udostępnionych przez Główny Inspektorat Weterynarii, jedynym skutecznym sposobem na pozbycie się wirusa z narządów jest ich gotowanie.

PRODUKT	PRZEŻYWALNOŚĆ (DNI)
Mięso mrożone	1000
Odkostnione mięso	105
Mięso z kością	105
Mięso mielone	105
Solone mięso odkostnione	182
Solone mięso z kością	182
Gotowane mięso odkostnione	0
Gotowane mięso z kością	0
Mięso konserwowane	0
Suszone mięso odkostnione	300
Suszone mięso z kością	300
Wędzone mięso odkostnione	30
Chłodzone mięso odkostnione	110 (5 m-cy)
Chłodzone mięso z kością	110
Suszony tłuszcz	300
Podroby	105
Skóra/tłuszcz	300

Jak do tej pory nie została opracowana skuteczna szczepionka ani lekarstwo, co powoduje, że jedyną skuteczną metodą walki z wirusem i chorobą jest jedynie bioasekuracja, czyli zbiór czynności, które powodują ograniczenie rozprzestrzeniania się wirusa.

Jest ich naprawdę bardzo wiele jednak wszystkie sprowadzają się zasadniczo do jednej bardzo ważnej rzeczy, jaka jest szeroko rozumiana higiena.

Nie zagłębiając się w szczegóły dotyczące rolników, hodowców czy myśliwych, które bardzo dobrze zostały opisane w materiałach dostępnych na stronach Głównego Inspektoratu Weterynarii, każdy z Nas może mieć wpływ na ograniczenie rozprzestrzeniania się wirusa.

Przede wszystkim podczas pobytu w lesie, gdy znajdziemy martwego dzika lub jego szczątki nie należy do nich podchodzić a tym bardziej ich dotykać czy to ręką czy to „kijem”. Raz, że nawet martwemu zwierzęciu należy się szacunek, a dwa - dbajmy o własne bezpieczeństwo. Pamiętajmy, że truchło jakiegokolwiek zwierzęcy w lesie jest przecież źródłem pokarmu dla innych zwierząt, bakterii, grzybów czy wirusów. Jest to naturalna kolej rzeczy, że z czasem to, co martwe żyje na nowo w innej postaci.

Także po znalezieniu w lesie martwego dzika lub jego szczątków powinniśmy oddalić się do najbliższej drogi leśnej i jak najszybciej powiadomić o tym fakcie Nadleśnictwo dzwoniąc pod numer telefonu +48 75 732 36 16 lub 17. „Kręcąc się” przy tym miejscu nie ma pewności, że nie wdepniemy w jakiś fragment ciała dzika albo jego wydzielinę.

Podczas rozmowy z pracownikiem Nadleśnictwa powinniśmy podać:

- swoje imię i nazwisko
- numer telefonu – jest to ważne z tego powodu, że czasem nie od razu uda nam się trafić we właściwe miejsce. Każdy z Nas widzi las inaczej.
- podać współrzędne miejsca znalezienia, dziś większość telefonów ma taką możliwość, lub określić w przybliżeniu jak wygląda otoczenie tego miejsca.
- określić czy znalezione zwłoki są w całości czy już tylko we fragmentach

I to w sumie tyle. Nadleśnictwo uruchomi dalsze procedury. Abyśmy mogli szybciej trafić we wskazane miejsce, dobrze jest wykonać charakterystyczny znak przy wyjściu na leśną drogę.

Może być to duża strzałka ułożona z gałęzi albo narysowana butem na drodze, może to być jakaś kolorowa rzecz zawieszona na gałęzi najbliższego drzewa rosnącego blisko miejsca gdzie wyszliśmy na drogę leśną. Ostatecznie możemy poczekać aż ktoś do nas podjedzie z Nadleśnictwa. Może to być leśniczy, podleśniczy lub inny pracownik Nadleśnictwa.

Pamiętajmy, że nie mamy obowiązku pozostawać w miejscu znalezienia o ile udało nam się dokładnie określić miejsce znalezienia.

Po powrocie do domu należy dokładnie się obejrzeć czy przypadkiem nie zabraliśmy z lasu jakiegoś pasażera na gapę – kleszcza. Okazuje się, że te niewielkie pajęczaki, oprócz tego, że roznoszą wirusa boreliozy czy też odkleszczowego zapalenia opon mózgowych to mogą również być nosicielami wirusa ASFV. Jeśli taki kleszcz był zarażony ASFV i przejdzie na nasze świnię to może im przekazać wirusa.

Dodatkowo nie powinniśmy w ubraniach i butach, w których byliśmy w lesie wchodzić do chlewu oraz dokładnie umyć ręce najlepiej środkiem dezynfekującym.

Z dodatkowych rzeczy to podróżując we wschodnie rejony Polski lub za wschodnią granicę, nie powinniśmy przywozić stamtąd żadnych wyrobów z wieprzowiny czy dziczyzny lub z ich dodatkami pochodzących z nieznanymi źródłami. Wirus bardzo długo żyje w surowym mięsie a i we wstępnie przetworzonym żyje ok 3 miesięcy.

Dla zainteresowanych poniżej podajemy linki do bardziej szczegółowych stron:

- <https://www.wetgiw.gov.pl> – Główny Inspektorat Weterynarii
- <https://www.wetgiw.gov.pl/nadzor-weterynaryjny/afrykanski-pomor-swin> strona GIW poświęcona ASF wraz z licznymi linkami do materiałów
- <https://bip.wetgiw.gov.pl/asf/mapa/> - aktualna mapa występowania ASF;